

Sürgős megoldásra váró gondok

Több sebből vérzik a hazai sertéságazat, amelynek helyzetéről a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének legutóbbi elnökségi ülésén tárgyaltak. Máhr András, a MOSZ főtítkárhelyettese a problémák hosszú sorából három aktuálisat emelt ki: az afrikai sertéspestis okozta exportvesztéseket, a vágósertés-minősítési rendszer már-már tarthatatlan állapotát, és végül, de nem utolsó sorban a PRRS-mentesítési program elmentmondásait.

„A hazai sertésállomány a rendszerváltás óta csökken, hiszen amíg az ágazat fénykorában 10 millió egyednél többől állt a sertésállományunk, addig mára 3 millió alá csökkent az állatok száma, sőt, a legfrissebb statisztikai adatok szerint a 2,9 milliót sem éri el. Hat éve hirdették meg a sertésprogramot, amely 2020-ra 6-7 millió sertést vizionált; látjuk, hogy ezzel szemben mit mutatnak a tények” – kezdte értékelését a főtítkárhelyettes.

Folyamatos áringadozások

Magyarországon a kistermelői és az egyéni sertéstartás gyakorlatilag megszűnt, és néhány száz szakosított, az esetek döntő többségében 2004 után modernizált telepen található a sertésállomány csaknem 80 százaléka. Az ágazatban szinte folyamatos az áringadozás, bár tavaly átmenetileg stabilizálódtak az árak, és a termelők elfogadható áron értékesíthették a sertéseiket. Ezt a kedvező folyamatot törte derékba az afrikai sertéspestis, amitől ugyan várható volt, hogy hazánk területét is eléri, de az nem volt közömbös, hogy mikor. A magyar állatorvosok munkáját dicséri, hogy az afrikai sertéspestis nem jelent meg a sertéstelepeken, hanem csak vaddisznókban mutatták ki. Bízunk benne, hogy hosszabb távon is sikerül megőrizni a sertéstelepek fertőzésmentességét.

„Az afrikai sertéspestis gaz-

daságilag súlyosan érinti a termelőket – hangsúlyozta Máhr András. – Az, hogy értékben kifejezve a sertés húsexportunk 40 százalékát felvevő piacainkról kitiltották a magyar sertés-húst és sertés termékeket, jelentős árcsökkenést hozott a hazai piacon. Napjainkban újra önköltség alatti, kilogrammonként 300 forint körüli felvásárlási ár a meghatározó, ami ellen még a hosszú távú szerződések sem védenek, mivel mindegyik szerződés tartalmaz egy olyan kitételeket, miszerint vis maior helyzetben az ármegállapodás nem érvényes. Még egy szempontot érdemes figyelembe venni: ahhoz, hogy Magyarország exportálni tudjon, rendkívül lecsökkent sertésállománya miatt sertés- és sertés húsimportra van szükség.

A MOSZ elnöksége egyértelműen úgy foglalt állást, hogy az állam kötelessége és felelőssége megoldani az afrikai sertéspestis miatt kieső jövedelem kompenzálását. Érkeztek ugyan olyan hírek, hogy a kormány szerint az EU szabályozása nem teszi lehetővé, hogy ehhez támogatást adjunk, ezért a kormányzat de minimis támogatással tervezi a kompenzációt.

Visszont ez semmilyen segítséget nem jelent a szakosított telepeken működő gazdálkodóknak, mivel ez legfeljebb mindössze 15 ezer euró lehet, ami egy normál szakosított telepen 1 kilogramm sertésre átszámolva 1 forint pluszt

„hozna a konyhára”. A MOSZ elnöksége szerint az uniós szabályozás szerint is alkalmazható a jövedelemstabilizációs jogcím, amit a Vidékfejlesztési Program keretében lehetne igénybe venni. A főtítkárhelyettes szerint a nemzeti társfinanszírozás növelésével soron kívül kellene bevezetni a jövedelemstabilizációs rendszert, és ennek keretében kellene érdemben kárpótolni azokat a sertéstartókat, akik vétnelnek ebben a történetben.

Újra kellene gondolni

A PRRS-mentesítési program a termelőknek jelentős többletköltséget okoz, mivel igen komoly önerőt igényel, és ez egy szakosított telep esetében több százmillió forintot is jelenthet. Ugyanakkor a programnak sem a fogyasztók, sem a sertéstartók szempontjából nincsen hozadéka.

De a legnagyobb gond mégiscsak az, hogy semmi nem garantálja a mentesség fenntarthatóságát. Több telepen a mentesítés közben vagy után visszafertőződött az állomány, anélkül, hogy az érintett bármit tehetett volna, vagy hogy bármilyen tartástechnológiai hibát elkövettek volna. A főtítkárhelyettes hozzátette, hogy most, amikor a sertésfelvásárlási árak igen alacsonyak, még kevésbé van pénz a PRRS-mentesítési program végrehajtására, és emiatt telepek zárhatják be a kapuikat. Ennek megakadályozása érdekében az egész programot újra kellene gondolni, sőt, a kialakult helyzetre való tekintettel fel kellene függeszteni, vagy legalább a benne foglalt határidőket a megváltozott körülményekhez kellene igazítani.

Ugyancsak általános probléma az ágazatban – és nem először van napirenden – a vágósertés-minősítési rendszer. Az a tapasztalat, hogy ha piaci problémák merülnek fel, akkor



egyik napról a másikra „romlik” a sertés minősége. A termelők régóta panaszkodnak arra is, hogy az ugyanazon alomból származó, ugyanúgy felnevelt sertések a különböző vágóhidakon nagyon eltérő minősítést kapnak. Nagy kérdés, hogy a termelők miért nem ismerhetik meg azonnal a minősítés eredményét? A termelők több esetben csak egy hét elteltével kapnak tájékoztatást az eredményről – amikor már nincs helye reklamációnak. A digitális forradalom korát éljük, Európa más részein már azonnal, online közlik az eredményt.

Objektív minősítésre van szükség

A minősítésre – amennyiben ténylegesen betölti a funkcióját – szükség van. Ehhez azonban olyan hatóságilag előírt és ellenőrzött, egységes, objektív és ellenőrizhető minősítési rendszer alkalmazására van szükség, amely képes garantálni az adatok tényszerűségét, kizárja a feldolgozók visszaéléseinek lehetőségét az erőfölénnyükkel, és megteremti annak feltételeit, hogy a termelők valós időben, nyomon követhető módon értesüljenek a minősítés eredményéről. Ez jelentősen javítaná a termelők, a felvásárlók, továbbá a feldolgozók közötti bizalmat és együttműködést, mondta végzetül Máhr András.

H. GY.